

in Groningen met die in Utrecht — kent U groter verschil? Wat een tekort, op 't eerste zien, bij hen die daar in 't Noorden bezig zijn. Wat een deficit! Kan daar wel iets van terecht komen? Kan zulk een achterstand ooit ingehaald?

De Here gaf het antwoord. Zoals Hij op het roepen van Zijn volk altijd antwoord geeft — in de Vrijmaking heeft Hij het opnieuw bewezen. Soms maakt Hij Zijn antwoord in daden duidelijk zichtbaar in verloop van maanden of jaren. Soms in de loop der geslachten. Maar Hij hoort. En komt. En helpt. Ja, eer wij roepen, zal Hij antwoorden, al zijn wij vaak traag om te verstaan. En wat wij vandaag mogen hebben in Theologie en Opleiding is mee vrucht van de genade, door de Here in 1834 aan Zijn kerk verleend.

Twee, drie der uitnemendsten heeft de Here God in korte tijd van ons weggenomen. Hij verlaat ons niet. Nooit neemt Hij iemand, nooit neemt Hij iets van ons weg, of Hij geeft er Zichzelf voor in de plaats. Wat Hij vraagt, is: erkenning. Erkenning van Zijn oneindige barmhartigheid. Van onze eigen ellende en zwakte en hulpbehoefte. Als er uit de vuurlinie

wegvallen, dringt Hij ons op. Hij dringt ons in de beproeving die Hij ons zond tot vuriger gebed, groter zelfmishagen, krachtiger strijd tegen de zonde, heiliger levenswandel, trouwer arbeid, inniger liefde tot Hem en elkander, dat is: het gelovig buigen voor Hem, onze hemelse Vader, bevende voor Zijn Woord.

Zijn U en wij de mensen? Moeten wij het samen doen? Christus volbrengt Zijn kracht in onze zwakte. Want bij de Here is geen deficit. Alle compensatie is voor Zijn kerk bij Hem te vinden. De compensatie, die Hij voor ons nodig keurt, beantwoordt voor 't ogenblik misschien niet aan onze idealen en wensen. Best mogelijk. Maar Zijn kerk doet Hij niet te kort. Zijn slaven zet Hij op de koninklijke weg, zij wandelen in 't licht van 't Godlijk aanschijn voort, en, blijven ze horen naar de Goddelijke klanken, hun toekomst ook in deze wereld is verzekerd. De Here Zelf staat in voor Zijn kerk.

Gaan we met deze vaste geloofsovertuiging van hier: Zo God vóór ons is, wie, wat zal tegen ons zijn? En zal Hij ons, met Christus, niet alle dingen schenken?

P. DEDDENS.

Weemoed en dankbaarheid in een jaar Bibliotheek-leven

Verslag over het voorbije Bibliotheek-jaar kan gesteld noch gelezen zonder gedachten aan hen, die we zo node missen: de hoogleraren Schilder en Holwerda, die beiden zoveel voor de vermeerdering van onze boekenschat deden, en met zo intense vreugde de gestadige uitbreiding volgden.

Prof. Schilders actie voor onze Bibliotheek is bekend: toen Januari 1946 het Dames-Comité werd opgericht, welks streven hij „hartelijk toejuichte“, verzocht hij aanstonds, naast 't geen het Comité vroeg, om toezending van boeken, welke deed er niet toe: minder geschikte en dubbelletten waren te ruilen. Enkele maanden later publiceert hij in „De Reformatie“ een verlanglijstje voor aankleding van de Theol. Hogeschool; als laatste punt komt daarvoor: boeken, boeken, boeken. Hoe innig gelukkig was hij, als hij na spreekbeurt of preekreis met een flinke voorraad boeken in Kampen arriveerde; de studenten, die hem bij 't verlaten van de trein zagen manipuleren met vaak enorm zware koffers en toeschoten om hun diensten aan te bieden, konden geen voet aan de grond, beter: geen hand aan de koffer krijgen: met een lachend: „nee, nee, dank je wel, amice!“ liep hij gezwind het perron af, in stille triomf de rijke buit naar Broederweg 15 voerend.

Hij heeft ons volk van de noodzakelijkheid ener degelijke bibliotheek voor de Hogeschool overtuigd, en door zijn hooggestemd enthousiasme de harten veroverd; zijn naam is onlosmakelijk aan onze Bibliotheek verbonden. Ook nadat hij 't bibliothecarisschap had overgedragen, bleek steeds zijn onverflauwde belangstelling: nog zie ik z'n stralend gezicht, als weer voor de studie zeer belangrijke, dikwijls zeldzame exemplaren aangekomen waren en hem getoond werden; soms bedwong hij met moeite zijn ontroering om de opnieuw zichtbaar geworden barmhartigheid en goedheid Gods.

Niet minder dan Prof. Schilder verheugde zich Prof. Holwerda over de groei van onze Bibliotheek, en wat ze aan literatuur over of in verband met de Oudtestamentische vakken bezit, is goeddeels aan hem te danken. De regel onder ons is, dat de bibliothecaris niet alleen keurt, wat voor de Bibliotheek nodig is: zodra er catalogi-van-formaat (wat de inhoud betreft) zijn binnengekomen, circuleren ze, en kan ieder zijn wensen kenbaar maken, wijl elk het meest in de vakken die hij doceert thuis is en dus het best weet wat voor onze Bibliotheek nodig is. Nu had een deel van de inventaris van onze boekery, n.l. wat betreft de Nieuwtestamentische vakken door het legaat-Greifdanus, en wat Grieks en Latijn aangaat door aankoop van een belangrijk deel van wijlen Dr Dam's bibliotheek, een voorsprong op het studiemateriaal voor de overige vakken; zo moest b.v. al wat betrekking had op de kennis van het oude nabije Oosten, op Hebraïca en in breder verband op Semitica, van de grond af worden opgebouwd. Hier kwam ons de literatuurkennis van Prof. Holwerda zeer te stade; hij heeft van 't begin af tot aankoop van boeken en tijdschriften geadviseerd, die nu een onwaardeerbaar bezit blijken, en waarvan een niet gering deel thans voor geld noch goede woorden meer verkrijgbaar is. Ook heeft hij, door telkens de aandacht der studenten te vestigen op 't geen in de Bibliotheek voorhanden is, haar te meer productief gemaakt. Bij de weemoed om het gemis van de beide broeders die de Here tot Zich nam mag de dankbaarheid niet zwijgen voor alles wat zij ook hierin voor de School en daarin voor de kerken hebben mogen zijn en praesteren.

Die dankbaarheid verdiept en verbreedt zich als aan ons oog voorbijgaat wat de Here voorts dit jaar aan de Bibliotheek geschonken heeft. Zo langzamerhand wordt 't een bijzonder fijn plekje voor iemand, die van onderzoek en studie houdt. Bekend is, dat koning Jacobus I van Engeland eens uitriep: „als ik geen koning was, dan zou ik docent aan een universiteit willen zijn; en moest ik in de gevangenis, en had ik zelf de keus waar, dan zou ik geen andere gevangenis willen hebben dan de Oxfordse Universiteits-bibliotheek“. Hij had de beroemde „Bodleian“

op 't oog, juist in zijn tijd door Sir Thomas Bodley verrijkt met zeldzame werken tot een bedrag van ruim 2 miljoen gulden.

Ook zonder zulke voor ons onbereikbare bedragen kan onze Bibliotheek een arsenaal zijn, dat, nog van anderen gezegen, heel het corps van leraren en leerlingen helpt aan 't onmisbare studiemateriaal en hun elk jaar krachtiger steun biedt. Ook in dit verslag is te vermelden, dat, dank zij Gods goedheid en mildheid, een groot aantal werken werd verkregen — het gaat niet aan, alles te noemen, slechts hier en daar een greep. We kwamen in 't bezit van Zanchius' Opera Theologica, Philo's Opera, Kierkegaard's Gesammelte Werke. Op 't gebied van de O. T. wetenschap: werken van Flinders Petrie, Swete, Böhl, Bezold, Rijkman, Wensinck, Gordon, Schmidt, Pritchard, Jastrouw, Baudissin, ook het Assyrisch Handwörterbuch van Friedrich Delitzsch, en 't Reallexicon der Assyriologie. Voor de Zending: Löhr, Simon, Warneck, Schomerus (Missionswissenschaft), terwijl verschillende werken zijn aangekocht die handelen over topografie, taal, cultuur, zeden en religie van land en bevolking van Soemba en Borneo. Op Nieuwtestamentisch terrein: Die Schriften des N. T. (Weiss), voorts werken van Schmidt, Kiddle, Selwyn, Taylor, Scott; Die Urchristliche Botschaft. Over de Reformatoren en de Reformatie-periode: Zwingli's Sämtliche Werke, Spalatinus' Annales Reformationis, geschriften van Loeche, Berger, Baur, Thiel, Strickler, Reichel, Grisar, Warfield, Pressel, Kuhn, Gaberel. De ambtelijke vakken kregen versterking door werken als: Koch, Homiletisches Handbuch; Goltermann, Liturgik; Altmann, Hilfsbuch zur Gesch. des Christlichen Kultus; Bingham, Works; Duchesne, Origine du Culte chrétien; Odo Casel, Heilige Bronnen; Achelis, Lehrbuch der praktischen Theologie. Voor Dogmatiek, Symboliek en Ethiek werden o.a. aangeschaft: werken van Paul Tillich; Diekamp, Katholische Dogmatik; Hoornbeek, Socialismi confutati; Jodl, Gesch. der Ethik; de Harmonia Confessionum fidel van 1581; Richter, Die Evangelischen Kirchenordnungen; A. Hahn, Bibliothek der Symbole. Voorts vermelden we nog werken van Albertus Pighius, de Kamper theologiae doctor, bekend door zijn polemie met Calvin, de eerste die poneert zonder enige reserve dat de traditie gelijkwaardig is aan de H. Schrift, de consequente verdediger van het papale systeem; van Blondel, de krachtige verdediger van het Protestantisme tegen Rome, kochten we diens hoofdwerk „De la Primauté de l'Eglise“ (1641) voor welk meesterwerk de gereformeerde nationale synode van Charenton hem de titel schonk van „Professor honorarius“, en hem een jaargeld van 1000 livres toelegde. Ook verdienen vermelding: Hyperius, Boeckx van de jaarlijkse Synoden; de Brie, Bibliographia philosophia; Frazer, The Golden Bough, en de 7 delen van Graesse: Trésor de livres rares. Ten slotte vinde vermelding de aanschaffing van het kostbare Lexicon Athanasianum, van de zeer omvangrijke „Fundgrube“ Thesaurus Linguae Latinae (zover verschenen), verzorgd door de hoogleraren in 't latijn van de Universiteiten van Berlijn, Göttingen, Leipzig, München en Weenen; van de Nouveau Larousse Illustré en het grote „Deutsches Wörterbuch“ van de Gebrs Grimm.

Tot onze grote blijdschap konden we een gedeelte van de ik mag wel zeggen vermaarde bibliotheek van Prof. Schilder kopen; over de aankoop van een ander gedeelte zullen nog mededelingen worden gedaan: alles is nog niet afgewikkeld.

Om door persoonlijk onderzoek vast te stellen of ook een naburig land als België voor onze Bibliotheek betekenis had, heeft de bibliothecaris in de Kerstvacantie een bezoek gebracht (misschien mag in het voorbijgaan vermeld worden, om mogelijk misverstand te voorkomen: buiten bezwaar van de Bibliotheek-kaas) aan de daarvoor in aanmerking komende Belgische steden. De uitslag beantwoordde niet aan redelijke verwachting, de oogst was zeer matig. Wel werd hij getroffen door de rijkdom der plaatselijke archieven. Te Mechelen b.v., eens de hoofdstad van de Bourgon-

dische Nederlanden, met het oude hof van Nassau en de bidkapel van Prins Willem I, zijn aanwezig niet minder dan 18.000 archivalia, waaronder de bescheiden van de Grote Raad, het z.g. Parlement van Mechelen, belast met de rechtspraak, ook voor de bestudering van de Kerkgeschiedenis van niet gering belang. De zeer voorkomende Archivaris schonk aan onze Bibliotheek de „Inventaire des archives de Malines“ in 6 delen.

We zijn dankbaar, dat van onze Bibliotheek hoe langer hoe meer gebruik wordt gemaakt: in 1948/49 werden uitgeleend 677 boeken, het jaar daarop 1268, het daaraan volgende jaar 1323, dit jaar 1543, n.l. 1172 werken uitgeleend in de kring der hogeschool, 371 naar buiten. Door schenking werden verkregen 211 nummers, ons toegedacht door hoogleraren, predikanten, studenten, uitgevers, verenigingen, stichtingen en particulieren; gaarne betuigen wij aan deze allen onze erkentelijkheid.

De samenwerking van allen, die met de Bibliotheek te maken hadden, was ook het afgelopen jaar door Gods Vaderlijke zorg en trouw, zeer goed. Curatoren en bestuursleden der Stichting, het Dames-Comité en de vele helpers, de conservator, br Roukema, en de pedel, br Bos, hebben evenals de leden onzer kerken getoond, dat ze beseffen van hoeveel gewicht de opbouw van onze Bibliotheek is: er is alleen maar voor al de toegewijde liefde te danken.

Dat de inkomsten der Bibliotheek, vergeleken met het vorige boekjaar, dalende zijn, laat zich, voor wie let op de tijdsomstandigheden, voldoende verklaren: terwijl we toen ontvingen uit de kerken ongeveer f 23.500, was dit bedrag thans (in beide gevallen kassaldo en opnemings gelden Spaarbank er af gerekend) f 18.200. De uitgaven bedroegen dit boekjaar ruim f 23.000, dat wil zeggen: we hebben onze reserves precies opgeteerd. De rekening bij de Nutsspaarbank vertoont een tegoed van f 526; daartegenover staat een tekort bij de Sallandse Bank van f 423 en een nadelig kassaldo van f 140.

De Here gaf ons alle reden tot oprechte blijdschap. Bij alle leed dat ons trof mogen we daarom niet verzuimen Hem ootmoedig dank te zeggen voor de stroom van zegeningen, over ons uitgestort. Vergeten we niet, wat in zijn laatste (inmiddels uitgegeven) prediking Prof. Holwerda tot ons zegt: „Geniet van het goede, dat God in uw werken u geeft, niet omdat ge blijvende resultaten ziet, of omdat ge wat nieuws krijgt, of omdat mensen gul zijn met waardering, maar geniet van alles wat mooi is zolang God het u geeft: geniet van alle ding dat Hij schoon maakt op Zijn tijd, en geniet er van, omdat het een gave is van Hem“.

P. DEDDENS, Bibliothecaris.

VERSLAG van de Hoogleraren der Theologische Hogeschool over het cursusjaar 1951-'52, uitgebracht ter Curatorenvergadering van 5 Juni 1952

Waarde broeders,

Nu wij U naar de geldende regel een overzicht moeten geven van het leven onzer Hogeschool gedurende de cursus 1951/1952, staat weer in volle omvang voor ons het ontzaglijk verlies dat onze Hogeschool leed door het heengaan van de Hoogleraren Schilder en Holwerda. Na alles wat over hen reeds werd gesproken en geschreven willen wij thans alleen dit memoreren, dat God in deze broeders aan Zijn kerk en onze Hogeschool zeer veel had geschonken; dat deze beide mannen met al de aan hen geschonken krachten hebben gearbeid ter vervulling van de hun opgelegde taak en dat wij met dankbaarheid gedenken, dat wij in nimmer gestoorde harmonie met hen mochten samenwerken in het verband waarin de School ons samenbond. Wij zullen hen en hun werk nimmer vergeten.

Dankbaar releveren we voorts, dat lector J. P. Lettinga in het begin van dit jaar op 16 Januari zijn arbeid mocht aanvangen. Hij deed dit met een openingsles, waarin hij sprak over: „Iets over de Hebrueuwse taal en haar geschiedenis“. Wij bidden en hopen, dat hij zijn taak bij de voortduur getrouw en vroom moge vervullen.

Wanneer wij het voorbije cursusjaar overzien valt daaromtrent nog het volgende te vermelden:

Drie weken na de daarvoor aangewezen datum, n.l. op 20 October — zulks vanwege de generale synode, welke op het gebouw en ten dele ook op de docenten toespraak van Prof. Dr H. J. Jager over: „Vroomheid vereist bij de theologische studie“. Vooraf waren voor het eerst als student in het Album der Hogeschool ingeschreven de heren: M. R. v. d. Berg, T. Boersma, P. J. Boodt, C. Bijl, E. van Deursen, O. Doornbos, J. Douma, J. Goedhart, D. Noordt, Ph. Roorda, J. D. Janse, R. Timmerman, J. Veenhof, J. de Vries, B. van Zuylenkom en Mej. H. Deddens.

Voorts werden toen gerecenseerd de bullen van 98 studenten, die zich voor het Candidaats- en van 40 welke zich voor het doctoraal-examen voorbereiden. Bovendien lieten zich nog 5 kandidaten inschrijven met het oog op hun doctorale studien.

Naar oud gebruik werd op 6 December het recto-

Naar e

Thans
zeggen v
PELIJK
worden,
van het
Commissi
of en op
zou zijn
werkgeve
zelfstand
den zijn
missie ve
broeder
werd in e
MAATSC
vergader
om het
Verbond
nemers
van elk
Bestuur
bond, W
slaging
vergader
het eerst
krijgen,
bij zichz
goed, kr
rische go
ten we
kan het
ders te z
bond spa
naar de
bruari t
titel: Ve
welke on
komen v
Gereform
een Gere

Allere
zal naar
over nog
dat in b
GWGV
sluiten,
pelijke
gen naa
nisaties
Het va
eerst zul
bij de b
zulken z
daarmed

raat ove
K. Schi
Zij hand
godelijk
zienighe
De no
het heer
gestoord
wijs, de
En Pro
den op
door de
Op 30
met een
Wat e
geen b
Sinds h
ner het
dens, W
Drost, C
Via
Hoeven,
Vonken
C. Olij,
kom, J.
J. Dral
E. v. d.
logische
De Bi
theek h
de boeke
De H
misschie
schiedde
ieder or
Voor
zelfverl
deze we
Zijn ker